

Revisjonsrapport – Mowi Norway AS Region Nord

Kontrollnummer: 2019.002.R.FMNO

Adresse:	Postboks 4102 Sandviken 5835 BERGEN	Tillatelser:	18.03.2019, Nordfugløy (Gildeskål) 18.03.2015, Mulnesodden (Gildeskål) 26.04.2016, Kalvik (Sørfold) 20.04.2016, Matvika (Sørfold)
Organisasjonsnr:	959 352 887	Tidsrom:	07.05 – 13.06.2019
Epost:	norway@mowi.com	Rev. leder:	Marit Torsvik
Kontaktperson:	Knut H. Krokstrand	Revisorer:	Torgeir Fahle Maria L. Seivåg Gunhild G. Nervold (observatør)

Rapportens innhold

Denne rapporten beskriver avvik og anmerkninger relatert til forurensningsloven, produkt-kontrollloven og selskapets tillatelser, som ble avdekket innen de områdene som ble kontrollert. Revisjonen omfattet selskapets internkontrollsystem for matfiskanlegg i sjø.

Hovedkonklusjon

Under revisjonen ble det påvist to avvik, begge som følge av brudd på vilkår i tillatelse:

1. Mowi Norway AS kan ikke legge fram rapport fra spredningsstrømmålinger for lokaliteten Kalvik
2. Resultatene fra C-undersøkelsen for lokaliteten Matvika er ikke rapportert til forurensningsmyndigheten og er heller ikke lagt inn i databasen Vannmiljø

I tillegg ble det registrert åtte anmerkninger.

Godkjent dato: 19.06.2019

Oddlaug E. Knutsen (e.f.)
seksjonsleder

Marit Torsvik
senioringeniør

Innhold

1. Innledning	3
2. Dokumentgrunnlag	4
3. Omfang	5
4. Avvik	5
5. Anmerkninger	6
6. Andre forhold	12
7. Gjennomføring	13
8. Konklusjon	14
9. Deltakere	15

1. Innledning

Rapporten er utarbeidet etter en revisjon ved Mowi Norway AS Region Nord (heretter forkortet til Mowi) i mai/juni 2019.

- **Revisjon** er en systematisk granskning av virksomheten for å fastslå om internkontrollaktiviteter og tilhørende resultater stemmer overens med det som er planlagt. En revisjon vil vanligvis omfatte en gjennomgang av virksomhetens HMS-dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.
- **Verifikasjon** er bekreftelse ved å undersøke og fremskaffe objektivt bevis på at spesifiserte krav er oppfylt.

Revisjoner inngår som en del av Fylkesmannens arbeid med å håndheve gjeldende krav med hensyn til beskyttelse av det ytre miljø. Kontrollen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av selskapets miljøarbeid eller miljøstatus.

Hensikten med revisjonen var å fastslå om selskapets internkontroll er effektiv med hensyn til å nå fastsatte miljømål, om den tilfredsstillende kravene i internkontrollforskriften, hvorvidt forhold som er beskrevet i systemet stemmer overens med praksis i selskapet (kart og terreng) og å påse at krav fastsatt i forurensningsloven med tilhørende forskrifter, produktkontrollloven og vilkår i gitte tillatelser overholdes av selskapet.

Revisjonen ble gjennomført ved granskning av internkontrollsystemet, ved intervjuer av relevante personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis. Rapporten omhandler eventuelle avvik og anmerkninger som er avdekket under revisjonen.

- **Avvik** er overtredelse av krav fastsatt i, eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.
- **Anmerkning** er forhold som tilsynsetaten mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse-, miljø- og sikkerhet, men som ikke omfattes av definisjonen på avvik.
- **Andre forhold** er noe som tilsynsetaten mener det kan være nyttig å kjenne til, men som ikke direkte faller inn under definisjonen av avvik eller anmerkning

2. Dokumentgrunnlag

Følgende dokumenter danner grunnlaget for kontrollen:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse av 18.03.2019 til forurensning fra produksjon av matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø ved lokaliteten Nordfugløy i Gildeskål
- Tillatelse av 18.03.2015 til forurensning fra produksjon av matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø ved lokaliteten Mulnesodden i Gildeskål
- Tillatelse av 26.04.2016 til forurensning fra produksjon av matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø ved lokaliteten Kalvik i Sørfold
- Tillatelse av 20.04.2016 til forurensning fra produksjon av matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø ved lokaliteten Matvika i Sørfold

Fylkesmannen fikk i forkant av revisjonen oversendt følgende dokumenter fra Mowi:

- Organisasjonskart for Region Nord, produksjonsteam sjø og utvalgte lokaliteter, samt stillingsbeskrivelser for aktuelle funksjoner
- Miljømål for Region Nord og lokale delmål for utvalgte lokaliteter
- Prosedyre for opplæring med tilhørende mal for kompetanseoversikt og opplæringsplan
- Prosedyre for risikovurdering med tilhørende mal og resultater fra utførte risikovurderinger for utvalgte lokaliteter
- Prosedyre for hendelsesbehandling
- Prosedyre for intern revisjon med tilhørende revisjonsplan for 2019
- Samsvarsvurdering for utvalgte lokaliteter 2018/2019
- Kontaktinformasjon for utvalgte lokaliteter
- Oversikt over utslippsrelatert utstyr for utvalgte lokaliteter
- Oversikt over impregnering- og medisinbruk for utvalgte lokaliteter
- Oversikt over resipientundersøkelser for utvalgte lokaliteter

I tillegg ble følgende dokumenter oversendt av Mowi underveis i tilsynet:

- Rapport fra C-undersøkelse for lokaliteten Kalvik (april 2018)
- Mowi, Integrated Annual Report (2018)
- Prosedyre for avfallshåndtering
- Rapport fra Kvalitet til PMT - Production Management Team (nov. og des. 2018)
- Rapport fra internrevisjon gjennomført ved Kalvik/Matvika (mai 2019)

Underveis i tilsynet ble det ellers utført oppslag i Mowi sitt digitale styringssystem for HMS og kvalitet (TQM). Det ble også hentet opp dokumenter som ligger lagret via sharepoint.

3. Omfang

Revisjon av Mowi sin internkontroll omfattet oppfølgingen av krav fastsatt i medhold av forurensningsloven med tilhørende forskrifter, produktkontrollloven og tillatelser. Revisjonen er basert på gransking av internkontrollsystemet og opplysninger som har kommet fram under planleggingsmøte, åpningsmøte, intervju og sluttmøte. Det ble også gjennomført befarings på fôrflåter og tilhørende landbaser for utvalgte lokaliteter i Gildeskål og Sørfold. Totalt var 18 personer hos Mowi og 4 personer hos Fylkesmannen involvert i gjennomføringen av revisjonen. Detaljert liste over alle deltakere er vist helt til slutt i denne rapporten.

4. Avvik

Følgende avvik ble avdekket under revisjonen:

Avvik 1: Mowi Norway AS kan ikke legge fram rapport fra spredningsstrømmålinger for lokaliteten Kalvik

Avvik fra tillatelse av 26.04.2016 vilkår 13.2 punkt 1 (overvåking)

«Virksomheten pålegges etter forurensningsloven å gjennomføre måling av spredningsstrøm ved lokaliteten i henhold til Fiskeridirektoratets veileder for utfylling av søknadsskjema for tillatelse til akvakultur i flytende eller landbaserte anlegg. Rapport fra målingen skal være Fylkesmannen i hende senest 31.12.2016.»

Begrunnelse:

Vi har ikke mottatt rapport fra den pålagte spredningsstrømmålingen for lokaliteten Kalvik. Under revisjonen kunne dere heller ikke legge fram noen bekreftelse på at det er utført spredningsstrømmålinger for denne lokaliteten.

Spredningsstrømmålinger skal blant annet brukes som vurderingsgrunnlag for plassering av stasjoner ved C-undersøkelser. Tidspunktet for denne undersøkelsen er bestemt ut fra NS 9410:2016. For denne lokaliteten betyr dette at C-undersøkelsen er nært forestående.

Avvik 2: Resultatene fra C-undersøkelsen for lokaliteten Matvika er ikke rapportert til forurensningsmyndigheten og er heller ikke lagt inn i databasen Vannmiljø

Avvik fra tillatelse av 20.04.2016 vilkår 13.2 (overvåking)

«...Undersøkelsene skal innsendes fortløpende når rapportene foreligger...»

«...Innehaver av denne tillatelse plikter å sørge for at MOM C-undersøkelsene i sin helhet gjennomføres av akkreditert organ, og at faginstansen som gjennomfører disse undersøkelsene legger relevante parametere inn i Vannmiljø umiddelbart etter rapportering.»

Begrunnelse:

C-undersøkelsen for Matvika er utført i april 2018, men disse resultatene er ikke lagt inn i databasen Vannmiljø. Rapporten er ikke lagt inn via Altinn og vi finner den heller ikke registrert i Fylkesmannen sitt arkiv.

Hensikten med innlegging av resultater i Vannmiljø, er at disse skal være tilgjengelig for allmennheten. Resultatene inngår også i vurdering av miljøtilstanden for vannforekomsten.

5. Anmerkninger

Følgende anmerkninger ble registrert under revisjonen:

Anmerknning 1: Maursyre som er lagret på fôrflåten for lokaliteten Mulnesodden er ikke godt nok sikret

Referanse:

- Produktkontrollloven § 3 (aktsomhetsplikt)
- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 6 (risikovurdering) og 7 (avvikssystem)
- Tillatelse av 18.03.2015 (Mulnesodden) vilkår 7.4 (lagring av legemidler og kjemikalier)

Kommentar:

På fôrflåten ved Mulnesodden blir maursyre lagret i en tank som står i et skap med lås (se bilde 1). Dette skapet har betydelige rustskader. Fôrflåten er ikke bemannet på ettermiddag og natt.

Vi kan ikke se at tilstanden på lagringsforholdene for maursyre på denne lokaliteten inngår i vurdering av risiko for ytre miljø. Dere kan heller ikke legge fram at dette er registrert som en uønsket hendelse med tilhørende tiltak.

Bilde 1: Mulnesodden den 09.05.2019, skap for oppbevaring av maursyre

Anmerkning 2: Mowi Norway AS Region Nord har ikke en enhetlig praksis for vurdering av substitusjon

Referanse:

- Produktkontrollloven § 3a (substitusjonsplikt)
- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 7 (internkontrollrutiner)
- Tillatelse av 26.04.2016 (Kalvik) og 20.04.2016 (Matvika) vilkår 7.2 (substitusjon)

Kommentar:

For lokalitetene Kalvik og Matvika kunne det ikke legges fram skriftlig dokumentert vurdering av substitusjon for produkter som inneholder helse- og/eller miljøfarlige stoffer. Det samme opplevde vi under tilsynet på Nordfugløy, men her fikk vi via tilsynet på Mulnesodden bekreftet at det er gjennomført vurdering av substitusjon av kjemikalier, også for Nordfugløy.

Under intervju kom det fram at substitusjonsvurderinger skal gjennomføres på den enkelte lokalitet, selv om bruken av kjemikalier er omtrent den samme. Dere kan ikke vise til at dere har noe system for samordning av disse vurderingene.

Anmerkning 3: Mowi Norway AS Region Nord sin håndtering av farlig avfall har enkelte mangler

Referanse:

- Avfallsforskriften § 11-5 (forsvarlig oppbevaring mv.)
- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 7 (internkontrollrutiner)
- Tillatelse av 18.03.2019 (Nordfugløy) vilkår 9.2, tillatelse av 26.04.2016 (Kalvik) og 20.04.2016 (Matvika) vilkår 10.2
- TQM ID: 40394-1 Avfallshåndtering - Prosedyre

Kommentar:

På landbasen på Våg blir farlig avfall lagret i en egen miljøcontainer (se bilde 2). En av IBC-tankene her mangler merking med kode og avfallstype. Denne tanken står likevel tilgjengelig for bruk.

På landbasen i Røsvik blir farlig avfall lagret i en vanlig container (se bilde 3). Det farlige avfallet står her plassert sammen med kjemikalier. Inne i denne containeren finnes det kun et oljefat som er merket for lagring av oljefilter (se bilde 4). Det finnes ingen emballasje for lagring av andre typer farlig avfall. Brukte oljefilter står samtidig plassert i plastkanner utenfor oljefatet.

Bilde 2: Landbasen på Våg den 07.05.2019, miljøcontainer for farlig avfall.

Bilde 3 og 4: Landbasen i Røsvik den 28.05.2019, container for lagring av kjemikalier og farlig avfall

Anmerkning 4: Mowi Norway AS Region Nord sin synliggjøring av måloppnåelse på ytre miljø er mangelfull

Referanse:

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 4 (fastsette mål for HMS)
- Miljømål Mowi Norway – Nord 2019
- Lokale mål på ytre miljø for lokalitetene Kalvik, Matvika, Nordfugløy og Mulnesodden

Kommentar:

Hos Mowi Norway AS Region Nord finnes det både overordnede miljømål og delmål som gjelder for den enkelte lokalitet. Under intervju kom det fram at de ansatte er godt kjent med disse målene. Samtidig har de ikke noe konkret og tallfestet forhold til hvordan de ligger an på måloppnåelse. Unntaket er for rømming der det finnes en egen KPI.

Det er i flere tilfeller vanskelig å se den direkte sammenhengen mellom de regionale og de lokale målene for ytre miljø. De lokale målene er dessuten i liten grad konkret utformet og derfor vanskelig å tallfeste.

Anmerkning 5: Ansvar for oppfølging av vilkår i utslippstillatelser er ikke tydelig definert

Referanse:

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 5 (organisering og ansvar)
- Vilkår 2.5/2.6 i de aktuelle tillatelsene vedrørende krav til å ha definert en som er driftsansvarlig for lokaliteten
- Stillingsbeskrivelser for aktuelle funksjoner
- Samsvarsvurderinger for aktuelle lokaliteter

Kommentar:

I utførte samsvarsvurderinger for hver enkelt lokalitet framkommer det at driftsleder skal kontrollere om alle vilkår som er gitt i tillatelser overholdes. Stillingsbeskrivelsen for driftsleder gir imidlertid ingen tydelig beskrivelse av dette ansvaret. Under intervju av driftsledere ble det i tillegg henvist til miljø- og myndighetskontakt for det som gjelder oppfølging av vilkår i utslippstillatelsen. Denne rollen fremstår for øvrig som en klar støttefunksjon og ikke som den som har det overordnede ansvaret for at vilkårene i

tillatelsen overholdes. Totalt sett fremstår det som uklart hvem det er som faktisk har dette ansvaret.

Anmerkning 6: Mowi Norway AS Region Nord sin risikovurdering gjenspeiler i liten grad hva som er miljøutfordringene ved den enkelte lokalitet

Referanse:

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 5 (risikovurdering)
- TQM ID: 39327-2 Risikovurdering – prosedyre, med tilhørende mal
- Risikovurdering ytre miljø og miljøaspektene for lokalitetene Kalvik, Matvika, Nordfugløy og Mulnesodden

Kommentar:

Risikovurderinger for hver enkelt lokalitet er utført lokalt etter en standard mal. I denne malen finnes det flere lister der mulige hendelser er ferdig utfylt. Ei av disse listene gjelder forhold som berører ytre miljø. Vurdering av miljøaspekter finner vi i ei annen i liste. Det kommer ikke tydelig fram hva som er sammenhengen mellom disse to listene.

Vi kan i liten grad se at dere har tatt hensyn til lokale forhold ved gjennomføring av risikovurderinger for ytre miljø og vurderinger av miljøaspekter for den enkelte lokalitet. I tillegg savner vi en oppsummering av hva som er de største miljøutfordringene.

Anmerkning 7: I beredskapsplanen kommer det ikke tydelig fram at brannvesenet på tlf 110 skal varsles umiddelbart ved hendelser med akutt forurensning eller fare for akutt forurensning

Referanse:

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 7 (internkontrollrutiner)
- Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning
- Beredskapsplanen som finnes på oppslag ute på den enkelte lokalitet/landbase

Kommentar:

I beredskapsplanen framkommer det at det er ledelsen som først skal varsles ved hendelser med utslipp. Ledelsen skal deretter varsle hendelsen videre til kommunen. Under intervju fikk vi ulike svar på om det er ledelsen eller brannvesenet som skal varsles først. Forskriftskravet er at varsling om hendelser med akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal skje direkte til brannvesenet, det vil si på telefon 110. Det er den som oppdager forurensningen som er pliktig til å varsle om hendelsen direkte til brannvesenet.

Anmerkning 8: De ansatte ved hver enkelt lokalitet melder i liten grad selv inn uønskede hendelser med mulig påvirkning på ytre miljø

Referanse:

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 7 (internkontrollrutiner)
- TQM ID: 39273-1 Hendelsesbehandling – Prosedyre
- Mowi Norway AS sitt eget system for registrering og behandling av uønskede hendelser

Kommentar:

Mowi Norway AS har innført rutiner for registrering av uønskede hendelser i TQM. Her finnes det også en egen kategori for ytre miljø. Ved søk i TQM ser vi at det er registrert en god del hendelser på ytre miljø, men de aller fleste av disse viser seg å være avdekket via interne revisjoner. Kun i enkelte tilfeller finner vi at de som jobber ute på hver enkelt lokalitet har registrert noen egne avvik på ytre miljø. I ledelsens gjennomgang og i månedlige rapporter fra kvalitetsavdelingen finner vi en oppsummering av registrerte avvik på ytre miljø. Disse rapportene er, så langt vi kan se, kun basert på resultater fra interne revisjoner.

6. Andre forhold

På kaia ved landbasen til lokaliteten Mulnesodden står det ei dieselpumpe med tilhørende dieseltank (bilde 5). Både pumpa og tanken fremstår å være av eldre årgang. Her finnes det ingen sikring mot påkjørsel og andre hendelser som kan gi lekkasje. Under befaringen kom det fram at Mowi Norway AS ikke er eier av dette utstyret. Vi anmoder dere likevel om å vurdere faren for forurensning ved bruken av det.

Bilde 5: Dieselpumpe ved landbasen til lokaliteten Mulnesodden

7. Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Planleggingsmøte

Planleggingsmøte ble gjennomført ved Mowi sitt kontor i Bodø den 8. april 2019. Mowi ga her en presentasjon av virksomheten. Fylkesmannen la også fram en grovskisse for gjennomføring av revisjonen. En detaljert revisjonsplan ble i utarbeidet ettertid, i samarbeid med blant annet driftslederne for de utvalgte lokalitetene.

Åpningsmøte

Åpningsmøtet ble avholdt ved Mowi sitt kontor i Bodø den 11. juni 2019. Her informerte Fylkesmannen om gjennomføringen av revisjonen. Mowi fremmet ønske om å ha med observatør på intervjuene (representanter for støttefunksjoner). Dette ble akseptert.

Intervju og verifikasjoner

I alt 14 personer ble intervjuet. Kvalitetslederen og kontaktpersonen for miljø og myndighet ble intervjuet samtidig. De øvrige 12 ble intervjuet en og en av gangen. Det ble også foretatt befaring på fôrflåte og landbase til utvalgte lokaliteter. Verifikasjon for å framskaffe bevis på Mowi sin overholdelse av krav ble gjennomført både under intervju, befaringer og som en oppfølging av opplysninger som kom fram underveis i revisjonen.

Sluttmøte

Sluttmøtet ble avholdt den 13. juni ved Mowi sitt kontor i Bodø. Her presenterte revisjonslederen registrerte avvik og anmerkninger. Det er ikke utført noen endringer i formuleringen av avvik og anmerkninger sett i forhold til det som ble presentert på sluttmøtet, heller ikke i begrunnelse/kommentar.

8. Konklusjon

Under revisjonen er det avdekket 2 avvik og 8 anmerkninger.

De to avvikene gir en indikasjon på at virksomheten ikke har gode nok rutiner for å følge opp vilkår som er gitt i utslippstillatelser.

Mowi Norway AS Region Nord kan bli mer tydelig i å sette ytre miljø på dagsorden i sitt arbeid med internkontroll.

9. Deltakere

Deltakere under revisjonen var:

Navn	Funksjon	Planleggingsmøte	Åpningsmøte	Intervju	Observatør intervju	Befaring Nordfugløy	Befaring Mulnesodden	Befaring Kalvik/Matvika	Sluttmøte
Mowi - Ledelse/stab									
Ørjan Tveiten	Regiondirektør		Skype	X					X
Anders S. Dundas	Regional controller								X
Gunn Mari Strømstad	Kvalitetsleder		X	X	X ¹	X			
Johnny Skjærvold	Kvalitetskoordinator				X ²		X		
Roger Pettersen	Produksjonssjef		Skype	X					X
Are Andreassen Moe	Områdeleder			X					
Knut H. Krokstrand	Miljø- og myndighetskontakt	X	X	X	X ³			X	X
Mowi - Nordfugløy									
Geir Horsdal	Driftsleder			X		X			
Benjamin Hjertefølger	Formann			X		X			
Håvard Krane	Driftstekniker			X		X			
Håkan Hammer	Driftstekniker/hovedverneombud					X			
Mowi - Mulnesodden									
Hassan M. Ali	Driftsleder			X			X		
Roger Limstrand	Formann			X			X		
Ole-Martin Borgan	Driftstekniker/verneombud			X			X		
Mowi - Kalvik/Matvika									
Kato Karslen	Driftsleder			X				X	
Odd-Morten Jonassen	Formann			X				X	
Arne Bjørkbom	Formann			X				X	
Matias Dalberg	Formann							X	
Fylkesmannen									
Marit Torsvik	Revisjonsleder	X	X	X		X		X	X
Torgeir Fahle	Revisor	X	X	X		X	X		X
Maria L. Seivåg	Revisor	X	X	X				X	X
Gunhild G. Nervold	Observatør	X	X		X ⁴		X	X	X

De som deltok som observatører under intervju var:

- Mowi:** Gunn Mari Strømstad under intervju av Geir Horsdal og Benjamin Hjertefølger
- Mowi:** Johnny Skjærvold under intervju av Hassan M. Ali
- Mowi:** Knut H. Krokstrand under de tre intervjuene ved Kalvik/Matvika og under intervju av regiondirektør, produksjonssjef og områdeleder
- Fylkesmannen:** Gunhild G. Garte under samtlige intervju, unntatt de tre ved Nordfugløy